

MAASEUTU 2020

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Pohjois-Pohjanmaan teollisuushamppuklusteri - hankkeen loppuraportti

1. Toteuttajan nimi

Tyrnävän kunta. Osatoteuttajina Oulu Startup Incubator (OSI) ja Oulun ammattikorkeakoulu (Oamk).

2. Hankkeen nimi ja hanketunnus

Hankkeen nimi: Pohjois-Pohjanmaan teollisuushamppuklusteri.

Hankenumbero: 180242.

3. Yhteenveto hankkeesta

Pohjois-Pohjanmaan teollisuushamppuklusteri -hankkeessa pyrittiin luomaan hampun viljelyn ja jalostuksen ympärille toimiva klusteri, joka yhdistäisi arvoketjun toimijoita ja loisi alustan hampun teollisen hyödyntämisen kehittymiselle. Hankkeessa kontaktoitiin teollisuushampun arvoketjun ympärillä olevia toimijoita ja pyrittiin luomaan heidän välinen yhteistyöverkosto. Hankkeen toteuttajia olivat Tyrnävän kunta, Oulu Startup Incubator ja Oulun ammattikorkeakoulu. Hankkeessa mukana olivat toteuttajien ohella Kempeleen, Limingan, Muhoksen, Siikalatvan ja Utajärven kunnat tai kuntien kehitysyhtiöt.

Hanke onnistui lisäämään merkittävästi tietoisuutta hampun teollisista mahdollisuuksista sekä paikallisesti että valtakunnallisesti. Erityisesti hankkeen viestinnän tavoitavuus oli hankkeen resursseihin nähden huomattavaa ja sen materiaalia voidaan käyttää liiketoiminnan ja ilmastotyön tukena tulevaisuudessa. Vaikka suunniteltu yritysten ja muiden toimijoiden muodostama klusteri jäikin käynnistämättä, hanke onnistui suunnitellusti tunnistamaan alaa mahdollistavia ja rajoittavia tekijöitä koko tuotantoketjun varrelta aina alkutuotannosta korkean jalostusasteen tuotteisiin.

4. Raportti

4.1 Hankkeen tavoitteet

a) ylemmän tason tavoitteet, joiden osa hanke on

Hankesuunnitelmassa määriteltiin hankkeelle keskeisimmät ylemmän tason ja pitkän aikavälin tavoitteet.

MAASEUTU 2020

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousraha-
asto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Hankkeen tavoitteet ja toimenpiteet olivat Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman painopistealueiden mukaisia. Hankkeen tavoitteena oli edistää biotaloutta ja monipuolistaa maataloutta ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestäväällä tavalla. Kuituhampulla on monia erinomaisia ominaisuuksia, kuten hiilensidonta ja sopiminen vuoroviljelyyn, joten kuituhampun viljelyn edistäminen tukee maatalouden monipuolistumista tarjoten uusia yrittämisen mahdollisuuksia maaseudun toimijoille.

Hankkeen toimenpiteillä pyrittiin synnyttämään uutta liiketoimintaa maaseudulle ja näin ollen monipuolistamaan maaseudun elinkeinoelämää sekä lisäämään yrittäjyyttä, työllisyyttä ja yritysten kilpailukykyä rakentamalla uusia yritysekosysteemejä sekä liiketoimintaa edistäviä kansallisia ja kansainvälisiä yhteyksiä. Kaikki tämä parantaa maaseudun elinvoimaa ja siellä elävien ihmisten elämänlaatua.

Toimenpiteitä suunniteltaessa erityistä huomiota kiinnitettiin osaamisen ja tiedonvälityksen lisääntymiseen ja sitä kautta uusien innovaatioiden syntymiseen. Ilmastonmuutoksen torjuminen ja aktiiviset toimet hiilineutraaliustavoitteiden saavuttamiseksi ja luonnon monimuotoisuuden lisääntymiseksi olivat keskeinen osa toimenpiteitä.

b) hankkeen tavoitteet

Hankkeen tavoitteena oli teollisuushampun ympärille rakentuvan uuden ekosysteemin kehittyminen siten, että ekosysteemi pitää sisällään toimijat aina viljelystä korkean jalostusasteen tuotteita valmistaviin yrityksiin. Alueen kunnissa viljellään jo nykyisellään kuituhamppua suurimpien viljelypinta-alojen ollessa Tyrnävällä ja Siikalatvalla. Hankkeella pyrittiin löytämään käyttäjiä viljeltävälle tuotteelle. Hankkeen tavoitteena oli myös tunnistaa aiemmin tunnistamatta jääneitä pullonkauloja, jotka hidastavat teollisuushampun ympärille syntyvän liiketoiminnan kehittymistä. Aiemmin arvoketjun osia on kehitetty erillisinä toimenpiteinä varsin toimialarajoittuneesti ja tästä on seurannut se, että ns. kriittistä massaa ei ole saatu yhteisten tavoitteiden taakse. Tässä hankkeessa mm. aktiivisella viestinnällä ja yhteydenpidolla pyrittiin varmistamaan hankkeen toimenpiteiden vaikuttavuus. Hankkeen yhtenä tavoitteena oli myös, että sen aikana perustettaisiin yhdistys tai muu toimija, joka varmistaisi toiminnan jatkumisen ja vaikuttavuuden hankkeen päättymisen jälkeen.

Hankkeen tavoitteita ja tuloksia seurattiin hankkeen aikana säännöllisesti niin hanketoimijoiden kuin ohjausryhmän toimesta. Hankkeen käynnistyttyä määriteltiin tarkemmat mittarit tulosten seuraamiseen. Tavoitteena oli vuoden aikana rakentaa klusteri, jossa on noin 20 yritysosallistujaa. Globaalisti tämä on tyypillinen ensivaiheen klusterin malli. Lisäksi Pohjois-Pohjanmaan kunnat ja oppilaitokset ovat oleellinen osa klusteria toimintaympäristönä sekä kehitys- ja tutkimusalueena.

Kansallisia ja kansainvälisiä kontakteja hyödynnettiin hankkeen aikana tiedon keräämiseen ja soveltuvin osin yritysyhteistyön luomiseen ja suurempien yhteishankkeiden suunnitteluun.

Hanketta suunniteltaessa ja sen alkuvaiheessa käytiin läpi merkittävä määrä aiemmin toteutettuja hampuppuaan liittyneitä hankkeita. Tämä hajanainen ja pirstaleinen tutkimustieto koottiin yhteen hanketoimijoiden käyttöön ja sitä hyödynnettiin käytännössä esimerkiksi viestinnässä ja yrityskontaktoinnissa.

Hankkeelle asetetut määrälliset tavoitteet olivat seuraavat:

Tavoite	Määrä	Toteuma	Selite	Toteuma
Hankkeessa kehitetyt uudet tuotteet ja menetelmät	1,0 kpl	0,0 kpl	Klusteri ja siihen järjestäytyneet jäsenet	Toimijoita on linkitetty keskenään ja teemaa jatketaan tulevan hankkeen puitteissa. Ekosysteemin rakennuspalikat ovat muotoutuneet hankkeen aikana, mutta toimivaa järjestelmää ei ehditty rakentamaan hankkeen aikana.
Yritysten yhteisten uusien palveluiden / tuotteiden määrä	1,0 kpl	0,0 kpl	Klusterin toimintamalli	Toimijoita on linkitetty keskenään. Teemaa jatketaan toisen hankkeen puitteissa. Valmius yhdistyksen perustamiseen olemassa ja sille on selkeä tarve. Yhdistys vaatii kuitenkin rahoitusta, jäseniä sekä aktiivisia toimihenkilöitä.
Hankkeen vaikutuksesta syntyneet uudet yritykset	0,0 kpl	0,0 kpl	Hanke ei pyrkinyt suoraan uuden liiketoiminnan luomiseen	Hanke ei pyrkinyt suoraan uuden liiketoiminnan luomiseen.
Hankkeessa mukana olevien yritysten määrä	20,0 kpl	14 kpl	Hankkeesta kiinnostuneet pk-yritykset ja startupit, maanviljelijät.	Hanke oli yhteydessä lukuisiin yrityksiin tai niihin verrattaviin tahoihin. Tähän on laskettu yritykset, jotka ovat antaneet tai tuoneet hankkeelle selkeästi lisäarvoa.
Hankkeessa mukana olleiden	20,0 kpl	22 kpl	Tutkimus- ja oppilaitokset ja edunvalvontajärjestöt	Hanke oli yhteydessä tutkimus- ja oppilaitoksiin ja edunvalvontajärjestöihin sekä

MAASEUTU 2020

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousraha-
asto: Eurooppa investoi maaseutualueisiin

muiden toimijoiden määrä			sekä muut julkiset toimijat.	muihin näihin rinnastettaviin toimijoihin, kuten kuntien maaseutupalveluihin. Tähän on laskettu toimijat, jotka antoivat selkeästi lisäarvoa hankkeelle.
Hankkeen aikana työllistyneiden määrä	1,5 htv	n. 1,5 htv	Hankkeen projektipäällikkö ja muu projektihenkilöstö	Hankkeen projektipäällikkö ja muu projektihenkilöstö.

4.2 Toteutus

a. toimenpiteet

Pohjois-Pohjanmaan teollisuushamppuklusteri -hanke koostui hankesuunnitelman ja ohjausryhmän ensimmäisen kokouksen päätösten mukaisesti kolmesta toiminnallisesta työpaketista. Projektin toimenpiteet jakautuivat näiden työpakettien alle.

TP1: Nykytilan kartoittaminen ja kehitystarpeiden tunnistaminen

Työpaketissa kartoitettiin:

a) teollisuushamppuun liittyvät nykyiset ja potentiaaliset toimijat sekä arvoketjut. Potentiaalisia arvoketjun toimijoita ovat viljelijät, startup- ja pk-yritykset, logistiikka-alan toimijat jne. Potentiaalisia toimijoita oli hanketoimijoilla jo valmiiksi tiedossa aiemmista hankevalmisteluista. Lisäksi mahdollisia yrityksiä selvitettiin olemalla yhteydessä kuntien yritys- ja työllisyyspalveluihin ja käymällä läpi julkisia yrityshakemistoja ja poimimalla sieltä hampun käyttöön sopivia toimialoja ja tahoja.

Nykytilan selvitykseen kuului oleellisesti myös pirstaleisen tutkimustiedon kasaaminen ja tuloksista oppiminen. Hankkeen Teams-alustalle ladattiin kattava määrä hamppuun liittyviä tutkimuksia, hankeraportteja, opinnäytetöitä ja vastaavia julkaisuja ja näitä hyödynnettiin yhteydenpidossa yrityksiin ja esimerkiksi hankkeen tuottamassa hampputietoudessa. Myös hankkeen aikana hankehenkilöstö täydensi osaamistaan kerryttämällä tarpeen mukaan taustamateriaalin kirjoja.

Yrityskontaktointia tehtiin suoraan sähköpostitse, puhelimitse tai esimerkiksi erilaisilla messuilla vierailemalla.

b) Startup- ja pk-yritysten tarpeita ja haasteita. Toimijoiden tarpeita, mahdollisuuksia ja haasteita kartoitetaan haastatteluiden avulla. Hankkeen aikana kehittävään toimintaan oli tavoitteena sitouttaa vähintään 20 yritystä.

Yrityksiin ja muihin toimijoihin oltiin yhteydessä sähköpostitse ja puhelimitse. Tarpeita ja haasteita käytiin läpi vapaamuotoisten keskustelujen myötä syksyn 2022 aikana. Tarkoituksena oli

MAASEUTU 2020

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousraha-
asto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

tehdä puolistrukturoituja haastatteluja, mutta vapaamuotoiset keskustelut osoittautuivat paremmin toimiviksi.

c) Kuntien, tutkimus- ja oppilaitosten ym. julkisten toimijoiden roolit verkostossa. Lähtötilanteessa mukana on jo 9 kuntaa, maatalouden etujärjestö sekä tutkimus- ja oppilaitoksen edustaja. Hankkeen toiminnan aikana kontaktoidaan aktiivisesti muita toimijoita, kuten Luke ja Syke.

Työpaketin 1 kohtien b ja c toimenpiteistä eli haastatteluista ja tapaamisista kirjoitettiin muistiin oleelliset asiat ja niiden pohjalta hankkeen toteuttajat kirjoittivat hankesuunnitelman mukaisen alkukartoitusraportin. Tämä esiselvitys julkaistiin tammi-helmikuussa hankkeen verkkosivuilla. Selvitys tarjoaa laajan kattauksen potentiaalisen hampuekosysteemin kehittymistä edistäviin ja jarruttaviin tekijöihin. Esiselvityksestä on otettu muutamia nostoja tämän raportin Tulokset-osioon.

Maantieteellisesti työpaketin 1 toimet käsittivät muitakin kuntia kuin vain hanketta rahoittaneiden kuntien (Tyrvävä, Kempele, Liminka, Muhos, Siikalatva ja Utajärvi) alueen. Pääasiassa oltiin yhteydessä suoraan kuntien maaseutupalveluihin tai kunnissa sijaitseviin hampusta mahdollisesti kiinnostuneisiin yrityksiin.

TP2: Teollisuushampun mahdollisuuksista viestiminen

Työpaketissa tunnistettiin uusia mahdollisuuksia yritysten perustamiseksi tai liiketoiminnan uudistamiseksi teollisen hampun, sekä kuitu- että öljyhampun, ympärille Pohjois-Pohjanmaalle ja viestittiin näistä mahdollisuuksista potentiaalisille toimijoille aktiivisesti ja monikanavaisesti. Viestimistä toteutettiin tapaamisissa yksittäisten toimijoiden kanssa, sähköisiä viestintäkanavia hyödyntäen sekä seminaareissa. Hankkeen aikana järjestettiin kaksi seminaaria, jossa oli mukana kansallisia ja kansainvälisiä asiantuntijapuheenvuoroja.

Hankkeen ensimmäinen seminaari järjestettiin 1.12. yhdessä Oulun yliopiston Bio- ja kiertotalouden digitalisaatio Pohjois-Pohjanmaalla – BiKiDi -hankkeen kanssa ja se oli osana Oulun yliopiston Tekniikan torstai -tapahtumasarjaa. Tilaisuuteen osallistui yhteensä noin 60 henkilöä. Seminaari oli jaettu kolmeen osioon: tilaisuus avattiin yleisellä osiolla, jossa kerrottiin muun muassa rahoitusmahdollisuuksista kuten silloin tulossa olleesta JTF-rahoituksesta ja hampusta yleisellä tasolla. Toisessa osiossa kuultiin hampua tuottavien tai jo käyttävien yritysten puheenvuoroja ja kolmannessa osiossa puheenvuorot käsittelivät hampun erilaisia tutkimuskohteita. Tilaisuuden esitysten materiaali laitettiin nähtäväksi hankkeen verkkosivuille.

Hankkeen toinen seminaari eli päätösseminaari pidettiin 21.3. Technopoliksessa Oulussa. Ensimmäisen seminaarin ohjelman tarjotessa läpileikkauksen hamppuun painottuen hieman tutkimukseen, oli toisen seminaarin ohjelmaa laadittaessa pääpaino hampua käyttävissä yrityksissä. Samalla luotiin myös kansainvälisiä kontakteja, kun puhujina olivat hiilensidontaa

MAASEUTU 2020

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousraha-
asto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

tuotteistava irlantilainen Hempoffset ja ruotsalainen Hem(p) Company. Seminaarin ohjelma muuttui viime hetkillä, kun Valmetin edustaja joutui valitettavasti perumaan osallistumisensa.

Jälkimmäinenkin seminaari oli hyvin onnistunut tapahtuma ja hankehenkilöstö sai runsaasti kiitosta yleisöltä. Tilaisuus toimi myös hyvänä alan verkostoitumistapahtumana luoden täten lisäpohjaa hamppuekosysteemille. Osallistujia tapahtumassa oli paikan päällä noin 20 henkeä ja etänä yhteensä vajaat 30 osallistujaa, joten molemmat seminaarit saavuttivat hankkeen resursseihin nähden varsin laajan kuulijakunnan.

Hankesuunnitelman ja rahoituspäätöksen mukaisesti hankkeelle laadittiin viestintäsuunnitelma, jonka toteutumista hankehenkilöstö seurasi muutaman kuukauden välein. Hankkeelle perustettiin verkkosivut Tyrnävän kunnan sivujen alle (Tyrnävä.fi > Hankkeet tai suoraan [Pohjois-Pohjanmaan teollisuushamppuklusteri - Tyrnävän kunta \(tyrnava.fi\)](http://Pohjois-Pohjanmaan.teollisuushamppuklusteri-Tyrnävän.kunta.tyrnava.fi)), jossa projektista kerrottiin ja tiedotettiin. Sivustolle kasattiin myös runsaasti hampputietoutta ja linkkejä aiempiin tutkimuksiin. Kansainvälisiä yhteyksiä varten sivustoilla oli myös lyhyt yhteenvedo hankkeesta englanniksi. Hankkeen perustiedot ovat myös popikki.fi-sivustolla.

Hankkeen alkuvaiheessa ja erityisesti viestintäsuunnitelmaa laadittaessa todettiin, että sosiaalisen median viestintä on tarkoituksenmukaisinta hoitaa olemassa olevien Tyrnävän kunnan tilien ja profiilien kautta, sillä hankehenkilöstön kokemusten perusteella vain hankkeita varten perustettavat sosiaalisen median tilit eivät useinkaan saavuta riittävää käyttäjäkuntaa. Sosiaalisessa mediassa viestittiin Facebookin (Tyrnävän kunta), LinkedInin (Tyrnävän kunta ja Tyrnävän Kehitys Oy) ja Instagramin (@tyrnava_kunta) kautta. Tällä menettelytavalla oli etuna se, että tileillä oli jo valmiiksi suuri seuraajamäärä, joten hankkeen tietoutta saatiin potentiaalisesti levitettyä laajalle joukolle. Sosiaalisessa mediassa hankkeesta viestittiin pääasiassa tapahtumiin liittyen (seminaarin ilmoittautumisesta sekä tapahtumien jälkeen lyhyillä yhteenvedoilla). Sosiaalisen median päivitysten tavoitavuutta on käyty tarkemmin läpi 4.4. Tulokset -osiossa.

Seminaarien lisäksi hanke järjesti yhdessä Hemka Oy:n kanssa kaksi tiedotus- ja keskustelutilaisuutta alueen maatalouspalvelujen edustajille kuten maanviljelyasiamiehille marraskuun 10. ja 11. päivä. Tilaisuudet tarjosivat hyvää tiedonvaihtoa sekä hankehenkilöstöltä alkutuotantoon että toisinpäin tukien täten hankkeen tärkeimpiä toimenpiteitä kuten kuituhampun edistämisen pullonkaulojen tunnistamista. Näiden keskustelujen tiivistelmä on luettavissa hankkeen alkukartoitusraportissa.

Projektipäällikkö on lisäksi osallistunut Töitä Suomesta Oy:n järjestämiin Maaseututreffit-nimisiin kuukausittaisiin tapahtumiin. Säännöllisesti järjestettävät tilaisuudet kokoavat yhteen maaseudusta kiinnostuneita tai sen parissa työskenteleviä henkilöitä ja toimijoita ympäri Suomen. Hamppuhanke on lähes joka tilaisuudessa saanut suurta kiinnostusta ja tammikuun tapahtumassa projektia esiteltiinkin vapaamuotoisen keskustelun alustuksena.

MAASEUTU 2020

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousraha-
asto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Hampun lukuisten sovelluskohteiden myötä hankehenkilöstö on osallistunut myös erilaisiin seminaareihin. Näihin lukeutuu esimerkiksi 7.11. Oulussa järjestetty ”Tekstiili ja muoti rakentavat tulevaisuuden Suomea kestävästi” -tapahtuma.

TP3: Ekosysteemin rakentumisen tukeminen

Työpaketissa edistettiin ekosysteemin kehittymistä tukemalla kansallisten ja kansainvälisten yhteyksien syntymistä, tunnistamalla uusia liiketoimintamahdollisuuksia sekä edistämällä alueellisten toimijoiden välistä yhteistyötä. Hankkeen aikana pyrittiin luomaan verkosto raaka-aineesta omassa toiminnassaan hyötyvistä yrityksistä, joilla on valmius tai jotka ovat kiinnostuneet rakentamaan valmiuden selvittää hamppuraaka-aineen käyttöönottoa ja tuotekehitystä.

Työpaketin toimenpiteinä muun muassa kirjoitettiin syksyllä tukikirje Hemka Oy:n tulevan kuituhampun jalostuslaitoksen rahoitushakuun. Osittain lomittain työpaketin 2 toimien kanssa klusterihanke järjesti yhdessä Hemka Oy:n kanssa kaksi info- ja keskustelutapahtumaa Pohjois-Pohjanmaan alueen kuntien maaseutupalvelujen edustajille.

Työpaketin toimenpiteiden osana ideoitiin ja suunniteltiin myös jatkohankkeita tapaamisissa Oulun ammattikorkeakoulun ja Oulun yliopiston edustajien kesken. Nykyinen Pohjois-Pohjanmaan teollisuushamppuklusteri toimii hyvänä ponnahduslautana niin ekosysteemin jatkokehitykselle kuin esimerkiksi mahdollisille tutkimushankkeille.

Työpaketissa selvitettiin myös Suomessa toimivia nykyisiä alaan liittyviä toimijoita ja yhdistyksiä, kuten Suomen teollisuus- ja hyötyhamppu ry:ä, ja pohdittiin hankkeen potentiaalisen jatkotoimijan toiminnantarkoitusta sekä yhdistyksen sääntöjä mahdollisimman hyvin toimiviksi ja tarkoitustaan palveleviksi.

Lisäksi toimenpiteisiin kuuluivat yleinen projektinhallinta kuten rahoituserähakemuksen koostaminen, kokousten pöytäkirjojen kirjoittaminen, hankkeen aikataulut ja dokumenttien hallinta.

b. aikataulu

Hankkeen oli tarkoitus alkaa alkuperäisen aikataulun perusteella 1.2.2022, mutta toteuttajat eivät aloittaneet hanketta omalla riskillä ennen hankkeen rahoituspäätöksen saamista. Rahoituspäätös annettiin 13.4.2022 ja hanke käynnistyi välittömästi.

Hankkeen toteutusaika oli kalenterivuosi eli 14.4.2022–14.4.2023. Hanke alkoi taustatiedon kerryttämisellä ja valmistelevilla toimenpiteillä keväällä ja kesällä 2022. Projektipäällikkö aloitti työt elokuun 2022 alussa.

Työpaketin 1 toimenpiteet keskittyivät vuoden 2022 kevään ja syksyn väliselle ajalle. Toimenpiteet sisälsivät pääasiassa yhteydenpitoa yrityksiin ja muihin toimijoihin. Esiselvitysraportti julkaistiin vuoden 2023 alussa.

Työpaketti 2 eli hankkeen viestinnälliset toimet ja seminaarien valmistelu ja toteutus käynnistyivät kunnolla elokuussa 2022 ja jatkuivat läpi hankkeen keston. Samoin työpaketti 3:n toimenpiteet (ekosysteemin rakentumisen tukeminen) tapahtuivat käytännössä koko hankkeen ajan.

MAASEUTU 2020

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousraha-
asto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

c. resurssit

Hankkeen käytännön koordinoinnista vastasi kesällä 2022 avoimella haulla rekrytoitu projektipäällikkö Kalle Parviainen. Pää toteuttajaa edustaneella projektipäälliköllä oli kokonaisvastuu hankkeen toteutuksesta, hallinnoinnista ja viestinnästä. Projektipäällikkö teki täysipäiväisesti hankkeelle töitä. Osatoteuttajien henkilöstöresurssit olivat hankesuunnitelman mukaisesti osa-aikaisia. Oulu Startup Incubatorilla oli hankkeessa mukana Heikki Ailimpieti ja Jarkko Ruottinen. Oulun ammattikorkeakoulun osalta Tiina Puotinen oli hankkeessa resurssina.

Oulu Startup Incubatorin päävastuulla oli yhteistyö ja verkostot yritysten ja sijoittajien kanssa sekä liiketoiminnan mahdollisuudet. Oulun ammattikorkeakoulu taas vastasi mahdollisuuksien tunnistamisesta, haasteiden taklaamisesta ja TKI-työn mahdollisuuksista. Projektissa hyödynnettiin tarpeen mukaan toteuttajien organisaatioista löytyvää muuta osaamista ja kontakteja.

d. toteutuksen organisaatio

Hanketta hallinnoi Tyrnävän kunta. Yhteistyö pää- ja osatoteuttajien eli Oulu Startup Incubatorin ja Oulun ammattikorkeakoulun välillä oli tiivistä ja hankehenkilöstö oli yhteydessä toisiinsa välillä päivittäin, usein lähes viikoittain. Projektipalavereja järjestettiin säännöllisesti kahden kolmen viikon välein. Kokouksissa käytiin läpi hankkeen etenemistä, suunniteltiin tulevia toimenpiteitä ja tehtiin tarkempaa työnjakoa. Projektipalaverien lisäksi pidettiin erillisiä kokouksia esimerkiksi seminaarien suunnittelusta.

Toteutuksen organisaatio koettiin hyvin toimivaksi ja ketteräksi, joskin resursseiltaan hieman rajalliseksi.

e. kustannukset ja rahoitus

Hankkeen kokonaisbudjetti oli 100 000 €. Rahoitus koostui EU:n maaseudunkehittämisen maatalousrahastosta (80 000 €) sekä kuntarahoituksesta (yhteensä 20 000 €). EU-rahoitus tuli Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014–2020 toimenpidelinjalta 16.2 “Uusien tuotteiden ja menetelmien kehittäminen”. Hankkeen luonteen takia suurin osa rahoituksesta oli varattu henkilöstökuluihin. Hankkeen flatrate oli 24 %.

Hankkeen kustannukset eivät toteutuneet täysin suunnitellusti. Tyrnävän kunta ei esimerkiksi palkannut osa-aikaista projektipäällikköä kolmeksi kuukaudeksi hankkeen alkuvaiheessa ja viestinnän kuluja ei käytetty suunnitellusti. Samoin myös osatoteuttajana olleen Oulun ammattikorkeakoulun henkilöstökulut eivät toteutuneet aivan täysimääräisinä. Myöskään ostopalveluihin varattua 7 000 €:a ei käytetty hankkeen toimenpiteissä kokonaan.

Alla taulukossa yksinkertaistettu alkuperäinen kustannusarvio ja toteuman arvio. Toteuma on arvioitu maaliskuun lopulla, joten hankkeen muutamaa viimeistä viikkoa ei näissä luvuissa ole huomioitu.

MAASEUTU 2020

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahoisto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Selitys	Budjetti	Toteuma (arvio)
Palkat yhteensä	75 000 €	66 000 €
Ostopalvelut	7 000 €	1 000 €
Flatrate (24 %)	18 000 €	16 500 €
Yhteensä	100 000 €	83 500 €

f. raportointi ja seuranta

Rahoituspäätöksen ja hankesuunnitelman mukaisesti hankkeelle perustettiin ohjausryhmä. Ohjausryhmän tehtävät määriteltiin rahoituspäätöksessä. Tiivistettynä ohjausryhmä seurasi ja arvioi hankkeen toimenpiteiden toteutumista ja evästi hankehenkilöstöä projektin toteutumisen onnistumisen varmistamiseksi.

Ohjausryhmän jäsenet olivat seuraavat:

Tyrnävän kunta	Janna Kumpula
Oulu Startup Incubator	Heikki Ailimpieti
Oulun ammattikorkeakoulu	Rauno Toppila
Tyrnävän Kehitys Oy	Lasse Lyijynen
Kempeleen kunta	Tarmo Turunen
Limingan kunta	Laura Kelhä
Muhoksen kunta	Asseri Pitkälä, varalla Jussi Rämet
Siikalatvan kunta	Mikko Hyvärinen
Utajärven kunta	Vuokko Paso
MTK	Hanne Hurskainen
ProAgria	Taimi Mahosenaho
Ely-keskus	Kukka Kukkonen, varalla Pirjo Onkalo

Ohjausryhmän puheenjohtajaksi valittiin ensimmäisessä ohjausryhmän kokouksessa Tyrnävän Kehityksen toimitusjohtaja Lasse Lyijynen. Sihteerinä toimi ensimmäisessä kokouksessa Tyrnävän kunnan maaseutuasiamies Hanna Marttinen ja lopuissa kokouksissa projektipäällikkö Kalle Parviainen. Kokouksiin oli mahdollista osallistua etänä.

Varsinaisten ohjausryhmän jäsenten lisäksi kokouksissa olivat paikalla hankkeen puolesta projektipäällikkö Kalle Parviainen ja Oulun ammattikorkeakoulun Tiina Puotinen.

Hankkeen ohjausryhmä kokousti yhteensä neljä (4) kertaa hankkeen aikana. Kokousten päivämäärän perässä kokouksen tärkeimmät aiheet.

MAASEUTU 2020

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahoitus:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

10.6.2022 Tyrnävällä: ohjausryhmän järjestäytyminen, hankesuunnitelman ja rahoituspäättöksen esittely, hankkeen tilannekatsaus.
30.8.2022 Muhoksella: hankkeen tilannekatsaus ja toimenpiteiden tarkentaminen, hankeviestintä.
9.1.2023 etänä: hankkeen tilannekatsaus, tulevien toimenpiteiden tarkentaminen.
27.3.2023 etänä: hankkeen loput toimenpiteet ja loppuraportti.

Ohjausryhmä antoi myös hankkeen toteutumisesta ja hankkeen loppuraportista lausunnon.

g. toteutusolehdut ja riskit

Hankesuunnitelman mukaisesti hankkeen riskien arviointia toteutettiin säännöllisesti hankkeen suunnitteluvaiheessa, hankkeen alkaessa, väliraporttien yhteydessä ja loppuraportoinnin yhteydessä. Riskien tunnistamisesta ja arvioinnista vastasivat hankkeen projektipäällikkö, mukana olevat toteuttajat ja ohjausryhmä.

Pohjois-Pohjanmaan teollisuushamppuklusteri -hankkeen hankehakemusta kirjoitettiin vuonna 2021. Hakemuksen kirjoitushetkellä Hemka Oy suunnitteli kuituhampun jalostuslaitosta Tyrnävän alueelle, joka olisi luonut kuntaan lukuisia uusia työpaikkoja ja toiminut tulevan hampppureosysteemin perustana. Kesällä 2022 eli juuri hankkeen käynnistyttyä tilanne muuttui ja jalostuslaitos ei kuitenkaan erinäisistä syistä toteutunut Tyrnävälle, joten tämä oli merkittävin toteutunut riski hankkeen aikana. Tämän raportin kirjoitushetkellä jalostuslaitoksen sijaintipaikaksi on kaavailtu Ylivieskaa. Kuituhampun jalostuslaitoksen puuttuminen Suomesta on esiselvitysraportin perusteella suurin alan kehitystä hidastava tekijä.

Suunniteltuun klusteriin oli hyvin haastavaa saada yrityksiä mukaan. Vaikka aiemmin vuonna 2021 osa yrityksistä oli valmis jopa rahoittamaan hanketta, eivät he enää syksyllä 2022 olleetkaan niin innokkaita lähteä uuden toiminnan kehittämiseen mukaan hampppurealan ollessa alkutekijöissään. Hankehenkilöstön arvioinnin perusteella yritykset mahdollisesti odottivat konkretiaa hampppurealalle, eli käytännössä kuituhampun prosessointilaitoksen valmistumista ja selkeitä markkinamahdollisuuksia. Koska hankkeen rajallisen toiminta-ajan aikana valmista materiaalia ei ollut saatavissa esimerkiksi tuotekehitykseen, oli yritysten kiinnostuksen muuttaminen konkreettiseksi toimiksi varsin haastavaa. Yritysten haasteita uuteen toimintaan mukaan lähtemisessä on pohdittu tarkemmin hankkeen esiselvitysraportissa. Hanke keskittyi täten sen loppuvaiheessa eli vuoden 2023 kevättalvella enemmän hankkeen muihin suunniteltuihin toimenpiteisiin, kuten hampppureasta tiedottamiseen ja sitä kautta tien raivaamiseen tuleville jatkohankkeille ja -toimenpiteille.

Hankkeen aikana ei tapahtunut merkittäviä lainsäädännöllisiä muutoksia hampppurean asemassa. Sosiaali- ja terveysministeriön valmistelemaa lakiuudistusta ei viety loppuun saakka, joten hampppurean lainsäädännöllinen asema pysyi ennallaan. Ainoastaan THC-pitoisuuden suurin sallittu arvo

MAASEUTU 2020

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

muuttui EU:n uuden yhteisen maatalouspolitiikan (CAP) myötä 0,2 prosentista 0,3 prosenttiin, joka lähinnä edistää alaa, mutta ei ollut kovinkaan merkittävä muutos.

Hankkeen lyhyt toteutusaika koettiin haastavaksi ja yhdeksi toteutuneista riskeistä. Alle vuoden aikana alkutuotantoa sisältävän ekosysteemin luominen osoittautui äärimmäisen haastavaksi, koska maanviljelyssä ja varsinkin yritysten tuotekehityksessä aikajänne on useita vuosia. Hankkeen kestoon ja resursseihin nähden toiminta on kuitenkin ollut varsin vaikuttavaa.

Vaikka hamppuala selkeästi kiinnosti myös osatoteuttajien organisaatioiden sisällä, saattoi olla haastavaa löytää sopivia ja innostuneita henkilöitä edistämään hanketta. Esimerkiksi Oulun ammattikorkeakoulun luonnonvara-alalla hampputietous on lisääntynyt, mutta resurssit alan edistämiseen ovat vähissä. Lisäksi esimerkiksi Koulutuskuntayhtymä OSAO ei järjestä lainkaan hamppuun liittyvää tai erikoistuvaa koulutusta maaseutualalla.

Hankkeen teemana on uusi yritystoiminta, joka on aina haastavaa ja selkeä riski varsinkin kaupallisille toimijoille.

4.3 Yhteistyökumppanit

Hankkeen 1.12. järjestetty ensimmäinen seminaari toteutettiin yhteistyössä [Bio- ja kiertotalouden digitalisaatio Pohjois-Pohjanmaalla – BiKiDi -hankkeen](#) kanssa. BiKiDi-hankkeen päätoteuttaja on Oulun yliopisto ja osatoteuttajina ovat Oulun ammattikorkeakoulu (Oamk) sekä Luonnonvarakeskus (Luke).

BiKiDi-hankkeessa oululaiset tutkimuslaitokset jalkautuvat maakuntiin osallistaen kuntien ja kaupunkien kehitysyhtiöt sekä yrityssektorin mukaan uusien ratkaisujen ja niiden mahdollistaman liiketoiminnan kehittämiseen. Lisäksi edistetään nykyisellään niukkaa toimialat ylittävää yhteistyötä erityisesti bio- ja kiertotalouden ja digitaalisen pk-sektorin välillä valjastaen maakunnan ICT-osaaminen puhtaiden ratkaisujen kehittämiseen. Hankkeen keskeisenä tavoitteena on tunnistaa alueittain uusia liiketoimintamahdollisuuksia bio- ja kiertotalouden ja digitaalisuuden rajapinnassa, jotka tukevat paikallista vihreää siirtymää ja yhteiskunnan digitalisaatiota. Tavoitteen saavuttamiseksi hankkeessa järjestetään paikalliseen tarpeeseen räätälöityjä työpajatilaisuuksia kunnissa ja kaupungeissa yhteistyössä viranomaisten, yritysten ja tutkijoiden kesken. Lisäksi tehdään nykytilan kartoitusta, benchmarkingia, liiketoiminta- ja markkinapotentiaalin selvitystä sekä arvoketjujen ja ekosysteemien mallinnusta tunnistetuille kaikkein potentiaalisimmille uusille aiheille. Hankkeen yhtenä tavoitteena on luoda yhteistyömalli hankkeen toiminnan jatkuvuudelle.

Hanketta esiteltiin myös muun muassa Iin Micropoliksella. Samoin oltiin yhteydessä muutamaan otteeseen Haapavedellä toimivan Bioklusteri-hankkeen kanssa.

MAASEUTU 2020

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Hankehenkilöstö pyrki myös olemaan yhteydessä Suomen teollisuus- ja hyötyhamppu ry:een. Yhdistys perustettiin vuonna 2018 jatkamaan Kuituhampun kokonaisvaltainen käyttö – Kuhako - hankkeen toimia ja olemaan hampppualan etujärjestö valtakunnallisesti. Valitettavasti yhdistyksen toiminta on ilmeisen pienimuotoista ja esimerkiksi kommunikointi sähköpostitse yhdistyksen toimihenkilöiden kanssa oli hyvin hidasta. Täten potentiaalisen yhteistyön suunnittelu jäi valitettavasti toteuttamatta hankkeen toiminta-aikana.

Hanke oli tiiviissä yhteydessä kuituhampun jalostuslaitosta suunnittelevaan Hemka Oy:öön. Koko kuituhampppualan kannalta yritys on tällä hetkellä kaikkein oleellisin yhteistyökumppani. Ilman jalostuslaitosta hankkeen toiminta-alue tai Suomi ylipäätään pystyy lähinnä toimittamaan kuitua raaka-aineena vientiin; prosessointilaitoksen myötä materiaalia voidaan käsitellä maassamme ja täten korkean jalostusasteen tuotteiden tekeminen ja niiden myötä saatava arvonnousu edistää muun muassa alueiden elinkeinotoimintaa.

Yhteistyökumppaneina toimivat luonnollisesti myös hankkeen kahden seminaarin puhujat, jotka edustivat yrityksiä, koulutus- ja tutkimuslaitoksia, julkisia toimijoita ja muita hampusta kiinnostuneita tahoja. Seuraavassa on lueteltu seminaarien esiintyjät.

Ensimmäisen seminaarin puhujat:

- Neuvotteleva virkamies Reima Sutinen, Työ- ja elinkeinoministeriö
- Aluekehitysasiantuntija Heikki Laukkanen, Pohjois-Pohjanmaan liitto
- Asiantuntija Anne Pulkkinen, ELY-keskus
- Ville Saarelainen, Hemka Oy
- Juha Päätaalo, Arkkitehtitoimisto Päätaalo Oy
- Sanna Siira, Linnunradan tila
- Toimitusjohtaja Jarmo Ahola, Jahotec Oy
- Apulaisprofessori Jukka Majava, Tuotantotalouden tutkimusyksikkö, Oulun yliopisto;
- Erikoistutkija Marjo Keskitalo, Luonnonvarakeskus.
- Professori Juho Könö, Materiaali- ja konetekniikka Oulun yliopisto
- Professori Henriikki Liimatainen, Kuitu- ja partikkelitekniikka, Oulun yliopisto

Toisen seminaarin puhujat:

- TKI-päällikkö Rauno Toppila, Oulun ammattikorkeakoulu
- Gary Byrnes & Felix Roick, Hempoffset (Irlanti)
- Mari Elfving, Hem(p) Company (Ruotsi)
- Marja-Maija Valtonen, HEMPEA

Lisäksi hankkeen puolesta projektipäällikkö Kalle Parviainen piti molemmissa seminaareissa esityksen hampusta yleisesti sekä hankkeen toimenpiteistä ja tuloksista.

4.4 Tulokset ja vaikutukset

MAASEUTU 2020

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousraha-
asto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Hankesuunnitelman ja ensimmäisen ohjausryhmän kokouksen mukaisesti hankkeelle listattiin seuraavat tulokset:

1. Hankkeessa syntyy verkostomainen työympäristö ja työskentelytapa, joka jatkaa toimintaansa hankkeen päätyttyä.
2. Tuloksia ja kokemuksia hyödynnetään alueelle tuotettavien investointien saamiseksi
3. Hankkeen tuottamaa tietoa voidaan käyttää ilmastotoimien tukena
4. Hankkeen tuloksia hyödynnetään kansallisten ja kansainvälisten verkostojen, yhteistyön ja liiketoiminnan luomiseksi.
5. Tavoitteena on myös perustaa yhdistys tai muu toimija, joka voi jatkaa toimintaa hankkeen jälkeen. Yhdistys pystyy toimimaan jatkossa klusterin kehittämisorganisaationa, niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin

Seuraavassa osiossa on avattu näiden tulosten saavuttamista sekä hankkeen vaikutuksia ja vaikuttavuutta.

Kuten osiossa “Toteutusoletukset ja riskit” mainittiin, yritysten kiinnostuksen kääntäminen konkreettisiksi toimiksi hampppualueelle oli hyvin haastavaa. Täten klusteri ei syntynyt hankesuunnitelman mukaisesti, mutta äärimmäisen vahvaa pohjaa tulevan ekosysteemin rakentumiselle on hankkeen toimenpiteiden myötä luotu.

Työpaketin 1 toimenpiteenä tehty esiselvitys tarjosi arvokasta tietoa alasta. Raportti kirjoitettiin syksyn tapaamisten ja haastattelujen perusteella ja julkaistiin hankkeen verkkosivuilla. Teksti käsittelee hampppualueen nykytilaa Suomessa ja erityisesti hankkeen toiminta-alueella. Raportin sisältö on tiivistettynä seuraava:

- Suomessa on ollut lukuisia hankkeita tai tutkimuksia hampppuun liittyen 2010-luvulla. Jokainen on omalta osaltaan edistänyt alaa ja lähes kaikki ovat painottaneet hampun positiivisia vaikutuksia. Alaa tyrmääviä raportteja ei ollut lainkaan.
- Alkutuotannon eli viljelyn suhteen alueella ei ole erityisiä esteitä; erikoiskasviksi hamppu on varsin “helppo” viljeltävä. Pohjois-Pohjanmaan alueella on paljon potentiaalia hampun viljelyn suhteen. Hamppu ei kuitenkaan sovellu kaikille peltotyypeille; ja muutamissa yhteyksissä on noussut esille tarve kasveille, jotka pärjäisivät myös huonommilla peltomailla.
- Hampppualueesta ei Suomessa ole kukaan toimijalla kokonaisvaltaista näkemystä. Suomessa hampppua säädellään ainoastaan huumaisainelaki-kehikon näkökulmasta, joka kuituhampun ekosysteemin suhteen on hyvin erikoista.
- Pk-yritysten resurssit tuotekehitykseen ovat rajalliset.
- Hamppu on ollut viime vuosina esillä mediassa enemmän positiivisessa kuin negatiivisessa valossa.
- Jatkotutkimuskohteita on hyvin paljon.

MAASEUTU 2020

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahoitus:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Erityisesti esiselvitysraportti vastasi hankkeen tuloksiin 2. ja 3., ja sitä voidaan hyödyntää jatkossakin.

Yhtenä hankkeen tavoitteena oli hampun julkisen kuvan ja käytävän keskustelun siirtäminen viihdekäytöstä sen teollisiin sovellutuksiin ja mahdollisuuksiin. Hankkeen rajallisen mediaseurannan perusteella tässä onnistuttiin sekä mediassa (esimerkiksi lehtihaastattelujen kautta) että esimerkiksi toteuttajaorganisaatioiden sisällä, joissa kiinnostus hamppuun ja sen potentiaaliin selkeästi kasvoi. Hankkeen toimenpiteiden myötä hamppuualalle saatiin merkittävästi näkyvyyttä.

Hankkeen seminaarit tavoittivat laajan joukon kiinnostuneita tahoja. Yhteensä seminaareihin osallistui edustajia noin 35 eri yrityksestä tai yritykseen verrattavissa olevasta toimijasta. Muita tahoja (kuten koulutus- tai tutkimusorganisaatioita) osallistui tapahtumiin ainakin 25 kappaletta. Yhteensä seminaareihin osallistui yli sata henkilöä. Hanke on tavoittanut myös Töitä Suomesta Oy:n järjestämien Maaseututreffit-tapahtumien kautta kumulatiivisesti satoja toimijoita. Sähköpostien ja muiden tapaamisten kautta nämä luvut kasvavat vielä merkittävästi.

Hankkeen kasvokkain ja verkossa tapahtuneen viestinnän kautta tietoutta hampun teollisen käytön potentiaalista on jaettu useille sadoille, potentiaalisesti tuhansille ihmisille. Tietoisuus hampun mahdollisuuksista on siis hankkeen myötä lisääntynyt sekä alueellisesti että valtakunnallisesti.

Pohjois-Pohjanmaan teollisuushamppuklusteri -hanke sai paikallisesti mediassa huomattavaa näkyvyyttä. Erityisesti Kaleva Mediaan kuuluva paikallinen Rantalakeus on kirjoittanut hankkeesta. Seuraavassa on lueteltu suurin osa mediaosumista:

- 11.5.2022: Hankkeen rahoituspäätöksestä uutisoitiin. [Hamppuklusterihankkeelle 80 000 euron rahoitus – Tyrnävä luo hamppuverkostot, mukana myös Kempele ja Liminka | Rantalakeus](#)
- 3.9.2022: Projektipäällikön rekrytoinnin jälkeen Rantalakeus-lehti haastatteli Kalle Parviaista aiheesta syyskuun alussa. Artikkelin käsitteli sekä itse hanketta että kuituhamppua, ja se julkaistiin myös Kalevassa saaden täten merkittävää alueellista näkyvyyttä. ["Tänne voisi muodostua merkittävä hamppubisneskeskittymä" – Tyrnävällä käynnistyi hanke, joka tuo hampputoimijat yhteen | Rantalakeus](#)
- 3.12.2022 (myös painetussa lehdessä 8.12.2022): Hankkeen ensimmäinen seminaari kokosi runsaan osallistujajoukon ja seminaarin sisältö tiivistettiin uutiseen. ["Hamppuhankkeet eivät saa jäädä pipertämiseksi", tähdennettiin Tyrnävän hamppuseminaarissa, joka kokosi yhteen asiantuntijat, hankeihmiset ja yrittäjät | Rantalakeus](#)

MAASEUTU 2020

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousraha-
asto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

- Sama juttu julkaistiin myös esimerkiksi Siikajokilaakso-lehdessä: ["Hamppuhankkeet eivät saa jäädä pipertämiseksi", tähdennettiin hamppuseminaarissa, joka kokosi yhteen asiantuntijat, hankeihmiset ja yrittäjät –hampputehdas tulossa Pohjois-Pohjanmaan eteläosaan | Siikajokilaakso.](#)
- 21.3.2023 (painetussa lehdessä 22.3.2023). Ennen hankkeen päätösseminaari uutisoitiin hankkeen tuloksista. [Teollisuushamppuhanke päätökseen: Lakeuden hamppuekosysteemi jäi muodostumatta, mutta hankkeessa kertyi paljon hyödyllistä tietoa hampputeollisuudesta ja sen pullonkauloista | Rantalakeus](#)

Sosiaalisessa mediassa hanke sai näkyvyyttä seuraavasti. Kaikkia hankkeen sisältöjä ei ole huomioitu seuraaviin lukuihin, vain muutama päivitys esimerkin omaisesti. Verrattuna muihin Tyrnävän kunnan tilien sisältöihin, hamppuhanke ei merkittävästi erottunut luvuiltaan muusta sisällöstä muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Ostettu näkyvyys toimi selkeästi toisen seminaarin ilmoittautumisen yhteydessä Facebookissa keräten merkittävästi sekä näyttökertoja että vuorovaikutuksia, kuten tykkäyksiä. LinkedInissä taas ensimmäisen seminaarin jälkeinen päivitys sai selkeästi enemmän klikkauksia kuin muut päivitykset.

Instagram:

Sisältö	Tavoitetut tilit	Näyttökerrat
2. seminaarin jälkeinen päivitys	640 kpl	815 kpl
2. seminaarin ilmoittautumisen toinen päivitys	560 kpl	665 kpl
2. seminaarin ilmoittautuminen auki	635 kpl	721 kpl
1. seminaarin jälkeinen päivitys	628 kpl	733 kpl
Projektipäällikön hakukuulutus	643 kpl	698 kpl

Facebook:

Sisältö	Tavoitetut tilit	Näyttökerrat	Vuorovaikutus
2. seminaarin jälkeinen päivitys	1 001 kpl	1 034	

MAASEUTU 2020

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

2. seminaarin ilmoittautuminen auki (ostettu näkyvyyttä)	8 736 kpl	18 169 kpl	944 kpl
1. seminaarin jälkeinen päivitys	1 923 kpl	2 046 kpl	226 kpl
1. seminaarin ilmoittautuminen auki	1 114 kpl	1 134 kpl	60 kpl

LinkedIn:

Sisältö	Näyttökerrat (impressions)	Clicks/impressions
2. seminaarin jälkeinen päivitys	170 kpl	
2. seminaarin ilmoittautuminen auki vielä	103 kpl	
2. seminaarin ilmoittautuminen auki	229 kpl	
1. seminaarin jälkeinen päivitys	159 kpl	31,45 %
1. seminaarin ilmoittautuminen, osa 2	157 kpl	10,83 %
1. seminaarin ilmoittautuminen auki	119 kpl	

Hankkeen verkkosivujen vierailut kasvoivat tasaisesti heinäkuusta vuoden 2022 loppuun asti. Ensimmäisen seminaarin jälkeen kävijämäärä laski, mutta päätösseminaarilla trendi oli taas nouseva. Jako palaaviin ja uusiin sivustolla kävijöihin oli koko hankkeen aikana noin 60–40, eli sivustolle palattiin ilmeisen useasti hakemaan tietoa tai lukemaan lisää asiaa hampusta. Myös viimeisen seminaarin ilmoittautumisen mainostaminen selkeästi nosti kävijämäärää sivustolla, sillä tapahtumasivulla vieraili yli kaksisataa kiinnostunutta potentiaalista osallistujaa.

Ensimmäisen seminaarin suunnittelun myötä Oulun yliopiston Bio- ja kiertotalouden digitalisaatio Pohjois-Pohjanmaalla – BiKiDi -hankkeen kanssa aloitettu yhteistyö oli varsin hedelmällistä. Oulun yliopiston tuotantotalouden yksikkö innostui hampun potentiaalista ja on välittänyt tietoa kasvista eteenpäin omien kontaktiensa kautta. Jatkohankkeen valmistelussa myös Oulun innovaatioallianssin (OIA) esittelytilaisuuksissa hampun teollinen käyttö on selkeästi herättänyt kiinnostusta.

MAASEUTU 2020

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Hankkeen tuloksia hyödynnettiin kansallisten ja kansainvälisten verkostojen, yhteistyön ja liiketoiminnan luomiseksi. Hankkeen toteuttajat olivat yhteydessä lukuisiin yrityksiin ja toimijoihin sekä Suomessa että ulkomailla. Muun muassa hankkeen päätösseminaariin saatiin kaksi kansainvälistä puhujaa (Hempoffset Irlannista ja Hem(p) Company Ruotsista). Lisäksi hankehenkilöstö on ollut yhteydessä yhdysvaltalaiseen Global Hemp Associationiin.

Hankkeen yhtenä tavoitteena oli myös perustaa yhdistys tai muu toimija, joka voi jatkaa toimintaa hankkeen jälkeen. Yhdistys pystyisi toimimaan jatkossa klusterin kehittämisorganisaationa, niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Yhdistystä ei perustettu hankkeen aikana, sillä käytännössä sillä ei olisi ollut yritysjäseniä ja täten hankehenkilöstö ei nähnyt ns. pöytälaatikkoyhdistyksen perustamista tarkoituksenmukaisena. Yhdistyksen säännöt ovat kuitenkin lähes valmiina. Hankkeen päätösseminaarin jälkeen esimerkiksi Hemka Oy:n edustaja kommentoi, että yhdistykselle on kuitenkin selkeästi tarvetta.

Hankkeessa seurattiin myös hamppuun liittyvää lainsäädäntöä ja regulaatiota. Kuten esiselvitysraportissa mainittiin, Suomessa hamppualaa sääntelee käytännössä vain huumelainsäädäntö, eikä esimerkiksi kuituhamppu sovi tämän alle sen käyttötarkoituksen myötä. Klusterin toimijoiden mielestä jollain virallisella taholla, esimerkiksi Työ- ja elinkeinoministeriöllä, tulisi olla laajempi, kokonaisvaltainen näkemys koko alasta.

Pohjois-Pohjanmaan teollisuushamppuklusteri -hanke oli ajallisesti ja henkilöstöresursseiltaan varsin rajallinen, mutta saavutti silti hankkeen toimijoiden mielestä merkittävää näkyvyyttä ja vaikuttavuutta ja toimenpiteet toteutettiin lähes suunnitellusti.

5. Esitykset jatkotoimenpiteiksi

Oulun ammattikorkeakoulu ja Oulun yliopisto ovat suunnittelemassa jatkohanketta hamppuekosysteemin kehittämiseksi. Hanke käyttäisi pohjana Pohjois-Pohjanmaan teollisuushamppuklusteri -hankkeen tuloksia. Loppuraportin kirjoitushetkellä rahoitusinstrumentiksi on suunniteltu uutta JTF-rahastoa. Hanke olisi lähes suoraa jatkoa tälle hankkeelle.

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa on käynnistynyt BIOSIVU-hanke, jossa pyritään saamaan öljyhampun sivuvirroista tuotteita vähähiiliseen rakentamiseen. Hampun kokonaisvaltainen hyödyntäminen tai vähintäänkin kasvin ns. kaksoiskäyttö (öljyhampusta otettaisiin talteen myös varsi eikä vain siemeniä) on yksi seuraamisen arvoinen kehityskulku alalla. Viljelijöiden ei täten tarvitsisi välttämättä tehdä valintaa kuitu- ja öljyhampun välillä, vaan jälkimmäisestäkin kasvista saisi tuotettua mahdollisia kuitutuotteita.

MAASEUTU 2020

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Tyrnävällä paikallisten viljelijöiden keskuudessa on suunniteltu osuuskunnan perustamista. Osuuskunta olisi yksittäisen viljelijöiden sijaan yhteydessä kuituhamppua jalostavaan Hemka Oy:öön. Osuuskunta yhdistäisi alkutuotannon vähintään Tyrnävän alueella ja olisi kiinteä osa hampppurekrytoosysteemiä.

Hankkeen päätösseminaarissa Hempoffsetin esityksen myötä hiilensidonnan kaupallistaminen myös Suomessa on yksi potentiaalinen jatkotutkimus- tai kehityshanke. Hankkeen aikana yksi kaupallinen toimija oli yhteydessä hankehenkilöstöön asian tiimoilta. Hampun hiilensidonnan voisi kytkeä osaksi lukuisia eri tuotteita ja prosesseja.

Vaikka hankehakemuksessa käytöstä poistuvien turvesoiden uusiokäyttöä pohdittiinkin, on hankkeen aikana käynyt suhteellisen selväksi, että hamppu ei viihdy turvesoiden kaltaisilla liian kosteilla mailla. Tämä siis ei ole mielekäs jatkohankkeen aihe, koska hampppurekrytoalalla on paljon muita potentiaalisia aihioita.

- Turpeen tai öljypohjaisten materiaalien korvaaminen markkinoilla olevissa tuotteissa on yksi näistä. Esimerkiksi vieraskasvien torjuntaan käytettävän katemateriaalin jatkoheittäminen olisi yksi mahdollinen markkinoille tuotava hampppurekryto. Katemateriaalissa sekoitettaisiin kuituhampun päistäreestä tehtyyn massaan vettä ja sidosaineena toimivaa kalkkia. Tällä hetkellä tuotteissa olisi tarvetta toimivalle seosaineelle tai tiiviimmälle levyrakenteelle.
- Niin ikään päistäreitä voidaan käyttää esimerkiksi eläinten kuivikkeena.
- Samoin myös kasvualustat ovat selkeä sovelluskohde tulevaisuuden hampppurekrytoille.
- Varsin potentiaalisia tuotteita ovat myös erilaiset pakkausmateriaalit, joissa hamppu voi korvata fossiilisista aineista tehtyjä materiaaleja.

Näissä kaikissa tuoteryhmissä voidaan siis hampulla korvata käytössä olevaa turvetta, mikä olisi ympäristön kannalta erinomainen asia.

Hampun alkutuotannon suhteen olisi tärkeää arvioida, kuinka paljon raaka-ainetta kuituhampun jalostuslaitos tarvitsisi ollakseen taloudellisesti kannattava. Tarvittava viljelypinta-ala riippuu tietenkin jalostettavista lopputuotteista, mutta alan toimijoiden kanssa käytyjen keskustelun perusteella puhutaan karkeasti noin tuhansista hehtaareista jalostuslaitoksen vaikutuspiirissä. Täten esimerkiksi Tyrnävän yhteistoiminta-alueella viljelypinta-alojen tulisi ainakin noin viisinkertaistua nykyisestä noin 200 hehtaarista, jotta jokainen arvoketjun toimija saisi riittävän taloudellisen hyödyn kasvin kasvattamisesta ja jalostamisesta. Riittävällä viljelypinta-alalla taattaisiin myös materiaalin saatavuus lähes ympärivuotisesti.

Tulevaisuudessa kannattaa myös seurata puhdistamolietepohjaisen ravinteiden käyttömahdollisuuksia kuitukasvien viljelyssä. Tällä hetkellä nämä eivät sovellu viljelykiertoon, mutta Ruokavirasto on uudistamassa säädöksiään ja loppuvuodesta 2023 on mahdollisesti tulossa joitain muutoksia asiaan liittyen.

MAASEUTU 2020

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Vaikka tämä hanke keskittyikin pääasiassa kuituhampun ympärille, on myös CBD-yhdisteiden eli kannabidiolien markkinoiden mahdollinen avautuminen on merkittävä asia hamppualan kannalta. Hanketoimijat suosittelevat lisäksi kaikille hankkeessa mukana olleille hampun edistämistä muissa yhteyksissä. Omien tilaisuuksien järjestämisen lisäksi hamppualaa voi esitellä esimerkiksi erilaisilla messuilla, kuten vaikka rakennusalan tapahtumissa.

Yhdeksi jatkotoimeksi suositellaan niin ikään kansainvälisen yhteistyön vahvistamista. Suomen ja Ruotsin tilanne on hamppualalla suhteellisen samanlainen, eli kuituhampun jalostuslaitos puuttuu tällä hetkellä molemmista maista, mutta laitos on mahdollisesti käynnistymässä molemmissa vuoden 2023 aikana. Pohjoismaisella yhteistyöllä molempien maiden hamppuala saataisiin todennäköisesti paremmin kehitettyä. Pohjoismaisen yhteistyön lisäksi tarkempi verkostoituminen esimerkiksi Euroopan teollisuushamppujärjestöön European Industrial Hemp Associationiin eli EIHAan lienee varsin hyödyllistä lähitulevaisuudessa.

Hankkeen aikana ei suunnitelmasta poiketen perustettu jatkotoimijaa. Yhdistykselle olisi kuitenkin mitä ilmeisemmin tarvetta ekosysteemin tukemisessa ja hamppualan vahvistamisessa. Kuten aiemmin mainittiin, yhdistykselle tulee kuitenkin taata riittävät resurssit niin taloudellisesti kuin toimijoidenkin osalta, jotta se pystyy palvelemaan hamppualaa ja toteuttamaan toimintansa tarkoitusta mahdollisimman tehokkaasti.

Muuta

Hankkeen verkkosivut: [Pohjois-Pohjanmaan teollisuushamppuklusteri - Tyrnävän kunta \(tyrnava.fi\)](http://Pohjois-Pohjanmaan.teollisuushamppuklusteri-Tyrnävän.kunta.tyrnava.fi)

MAASEUTU 2020

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

5. Allekirjoittajat ja päiväys

Oulussa 31.3.2023

Kalle Parviainen

Tyrnävän kunta

Heikki Ailiniemi

Oulu Startup Incubator

Tiina Puotinen

Oulun ammattikorkeakoulu

Jarkko Ruottinen

Oulu Startup Incubator

